

ZÁVĚREČNÝ AKT KONFERENCE O BEZPEČNOSTI A SPOLUPRÁCI V EVROPĚ (VÝTAH)

1. SRPNA 1975

A) DEKLARACE PRINCIPŮ, JIMIŽ SE ŘÍDÍ VZTAHY MEZI ZÚČASTNĚNÝMI STÁTY

Zúčastněné státy,

potvrzujíce svůj závazek zachovávat mír, bezpečnost a spravedlnost a podporovat neustálý rozvoj přátelských vztahů a spolupráce,

uznávajíce, že tento závazek, který odráží zájmy a naděje národů, představuje pro každý zúčastněný stát odpovědnost nyní i v budoucnosti, zvýšenou zkušenostmi minulosti,

potvrzujíce v souladu se svým členstvím v Organizaci spojených národů a v souladu s cíli a principy Organizace spojených národů svou plnou a aktivní podporu Organizaci spojených národů a zvýšení její úlohy a účinnosti při upevňování mezinárodního míru, bezpečnosti, spravedlnosti a při řešení mezinárodních problémů, jakož i při rozvoji přátelských vztahů a spolupráce mezi státy,

vyjadřujíce společnou věrnost principům, které jsou uvedeny níže a které jsou v souladu s Chartou OSN, jakož i svou společnou vůli postupovat při uplatňování těchto principů v souladu s cíli a zásadami Charty OSN,

vyhlašují své odhodlání respektovat a v praxi uplatňovat každý z nich ve svých vztazích ke všem ostatním zúčastněným státům, bez ohledu na jejich politický, hospodářský a sociální systém, jakož i bez ohledu na jejich velikost, zeměpisnou polohu a stupeň jejich hospodářského rozvoje, následující principy, jež jsou základní důležitosti a jimiž se řídí jejich vzájemné vztahy:

I. SVRCHOVANÁ ROVNOST, RESPEKTOVÁNÍ PRÁV VYPLÝVAJÍCÍCH ZE SVRCHOVANOSTI

Zúčastněné státy budou vzájemně respektovat svou svrchovanou rovnost a individualitu, jakož i všechna práva, která z jejich svrchovanosti vyplývají a která tato

svrchovanost zahrnuje, mezi které patří zejména právo každého státu na právní rovnost, územní celistvost, na svobodu a politickou nezávislost. Budou také vzájemně respektovat své právo svobodně si volit a rozvíjet svůj politický, sociální, hospodářský a kulturní systém, jakož i své právo stanovit si své zákony a předpisy.

V rámci mezinárodního práva mají všechny zúčastněné státy stejná práva a povinnosti. Budou vzájemně respektovat svá práva, určovat a vytvářet podle svého uvážení své vztahy k jiným státům v souladu s mezinárodním právem a v duchu této Deklarace. Jsou názoru, že jejich hranice mohou být změněny v souladu s mezinárodním právem, mírovými prostředky a na základě dohody. Mají zároveň právo být nebo nebýt členy mezinárodních organizací, smluvní stranou dvoustranných nebo mnohostranných smluv včetně práva být nebo nebýt smluvní stranou spojeneckých smluv, stejně tak mají právo na neutralitu.

II. ZDRŽENÍ SE HROZBY SILOU A POUŽITÍ SÍLY

Zúčastněné státy se ve svých vzájemných vztazích, jakož i všeobecně ve svých mezinárodních vztazích zdrží hrozby silou a použití síly, namířených proti územní celistvosti nebo politické nezávislosti kteréhokoliv státu nebo jinak neslučitelných s cíli OSN a s touto Deklarací. Žádné odůvodňování nemůže posloužit k ospravedlnění uchýlení se k hrozbě silou nebo použití síly v rozporu s tímto principem.

Zúčastněné státy se v souladu s tímto principem zdrží jakéhokoli činu, který představuje hrozbu silou nebo přímé či nepřímé použití síly proti jinému zúčastněnému státu. Stejně tak se zdrží jakéhokoli projevu síly, jehož cílem je přimět jiný zúčastněný stát k tomu, aby se vzdal platného uplatňování svých svrchovaných práv. Stejně tak se zdrží ve svých vzájemných vztazích jakýchkoli represálií s použitím síly.

K žádné takové hrozbě silou nebo použití síly se nesáhne jako k prostředku urovnání sporů nebo otázek, které mohou vést ke sporům mezi nimi.

III. NEPORUŠITELNOST HRANIC

Zúčastněné státy považují vzájemně veškeré své hranice, jakož i hranice všech států v Evropě za neporušitelné a nebudou proto nyní ani v budoucnu na tyto hranice útočit.

V souladu s tím se rovněž zdrží jakéhokoli požadavku či kroku se záměrem zmocnit se nebo uchvátit část nebo celé území kteréhokoliv zúčastněného státu.

IV. ÚZEMNÍ CELISTVOST STÁTŮ

Zúčastněné státy budou respektovat územní celistvost každého ze zúčastněných států.

V souladu s tím se zdrží jakéhokoli jednání proti územní celistvosti, politické nezávislosti nebo jednotě každého zúčastněného státu, které by bylo neslučitelné s cíly a zásadami Charty OSN, zvláště takové jednání, které by představovalo hrozbu silou nebo použití síly.

Zúčastněné státy rovněž neučiní území jiného zúčastněného státu předmětem vojenského obsazení nebo jiných přímých nebo nepřímých násilných opatření v rozporu s mezinárodním právem, nebo předmětem přivlastnění pomocí takových opatření nebo vyhrožování jimi. Žádné takové obsazení nebo přivlastnění nebude uznáno za zákonné.

V. MÍROVÉ UROVNÁVÁNÍ SPORŮ

Zúčastněné státy budou urovnávat spory mezi sebou mírovými prostředky takovým způsobem, aby nebyl ohrožen mezinárodní mír, bezpečnost a spravedlnost.

Budou usilovat podle svého poctivého přesvědčení a v duchu spolupráce o dosažení rychlého a spravedlivého řešení na základě mezinárodního práva.

Za tímto účelem budou používat takových prostředků jako vyjednávání, šetření, zprostředkování, smířčího, rozhodčího a soudního řízení nebo jiných mírových prostředků podle vlastní volby včetně jakéhokoli postupu urovnání svých sporů, na němž se zúčastněné strany před vznikem sporu dohodly.

Nebude-li možno dosáhnout řešení žádným ze shora uvedených mírových prostředků, budou strany zúčastněné na sporu nadále hledat cestu k mírovému urovnání způsobem, na kterém se vzájemně dohodnou.

Zúčastněné státy, strany sporu, jakož i ostatní zúčastněné státy se zdrží jakéhokoli jednání, které by mohlo zhoršit situaci do takové míry, že by bylo ohroženo udržení mezinárodního míru a bezpečnosti, a tím mírové urovnání sporu ztížit.

VI. NEVMĚŠOVÁNÍ DO VNITŘNÍCH ZÁLEŽITOSTÍ

Zúčastněné státy se bez ohledu na své vzájemné vztahy zdrží jakéhokoli přímého i nepřímého, individuálního i kolektivního vměšování do vnitřních i zahraničních záležitostí, které spadají do vnitřní pravomoci jiného zúčastněného státu.

V souladu s tím se zdrží jakékoli formy ozbrojené intervence i hrozby takovou intervencí proti jinému zúčastněnému státu.

Stejně tak se za všech okolností zdrží jakéhokoli vojenského, politického, hospodářského a jiného nátlaku s cílem podřídit svému vlastnímu zájmu uplatňování práv jiným zúčastněným státem, která vyplývají z jeho svrchovanosti, aby si tím zajistily výhody jakéhokoliv druhu.

V souladu s tím se zdrží, kromě jiného, přímé i nepřímé podpory teroristické činnosti nebo podvrtné či jiné činnosti zaměřené na násilné svržení režimu jiného zúčastněného státu.

VII. RESPEKTOVÁNÍ LIDSKÝCH PRÁV A ZÁKLADNÍCH SVOBOD VČETNĚ SVOBODY SMÝŠLENÍ, SVĚDOMÍ, NÁBOŽENSTVÍ A PŘESVĚDČENÍ

Zúčastněné státy budou respektovat lidská práva a základní svobody včetně svobody smýšlení, svědomí, náboženství a přesvědčení pro všechny bez rozdílu rasy, pohlaví, jazyka a náboženství.

Budou podporovat a rozvíjet účinné uplatňování občanských, politických, hospodářských, sociálních, kulturních a jiných práv a svobod, které všechny vyplývají z důstojnosti člověka a jsou nezbytné pro jeho svobodný a plný rozvoj.

V tomto rámci budou zúčastněné státy uznávat a respektovat svobodu jednotlivce vyznávat, jednotlivě nebo ve společnosti s jinými, náboženství či víru v souladu s jeho přesvědčením.

Zúčastněné státy, na jejichž území existují národnostní menšiny, budou respektovat právo osob, které k takovým menšinám patří, na rovnost před zákonem, poskytnou jim veškeré možnosti pro skutečné užívání lidských práv a základních svobod a budou tímto způsobem chránit jejich zákonné zájmy v této oblasti.

Zúčastněné státy uznávají všeobecný význam lidských práv a základních svobod, jejichž respektování je podstatným činitelem míru, spravedlnosti a blahobytu, který je zapotřebí k zajištění rozvoje přátelských vztahů a spolupráce mezi nimi, jakož i mezi všemi státy.

Budou vždy respektovat tato práva a svobody ve svých vzájemných vztazích a budou usilovat, jednotlivě i společně, jakož i ve spolupráci s OSN, o jejich všestranné a účinné respektování.

Potvrzují právo jednotlivce znát svá práva a povinnosti v této oblasti a postupovat v souladu s nimi.

V oblasti lidských práv a základních svobod budou zúčastněné státy postupovat v souladu s cíli a zásadami Charty OSN a s Všeobecnou deklarací lidských práv. Budou také plnit své závazky z mezinárodních deklarací a dohod v této oblasti včetně závazků obsažených mezi jinými v mezinárodních paktech o lidských právech, pokud jsou jimi vázány.

VIII. ROVNOPRÁVNOST A SEBEURČENÍ NÁRODŮ

Zúčastněné státy budou respektovat rovná práva národů a jejich právo na sebeurčení, jednajíce vždy v souladu s cíli a zásadami Charty OSN a příslušnými normami mezinárodního práva včetně těch, které se vztahují k územní celistvosti států.

Na základě principu rovnoprávnosti a práva národů na sebeurčení mají všechny národy vždy právo určovat si v plné svobodě, kdy a jak si přejí svůj vnitřní i vnější politický statut bez vnějšího vměšování a provádět svůj politický, hospodářský, sociální a kulturní rozvoj podle vlastního uvážení.

Zúčastněné státy potvrzují všeobecný význam respektování a účinného uplatňování rovnoprávnosti a sebeurčení národů pro rozvoj přátelských vztahů mezi nimi, jakož i mezi všemi státy, připomínají rovněž význam vystříhání se jakékoli formy porušování tohoto principu.

IX. SPOLUPRÁCE MEZI STÁTY

Zúčastněné státy budou rozvíjet svou spolupráci navzájem a se všemi státy ve všech oblastech v souladu s cíli a zásadami Charty OSN. Při rozvíjení své spolupráce budou zúčastněné státy klást zvláštní důraz na oblasti, které jsou stanoveny v rámci Konference o bezpečnosti a spolupráci v Evropě, přičemž účast každého z nich bude za podmínek naprosté rovnosti.

Rozvojem své spolupráce na základě rovnosti budou podporovat vzájemné porozumění a důvěru, vzájemné přátelské a dobré sousedské vztahy, mezinárodní mír, bezpečnost a spravedlnost. Při rozvíjení své spolupráce budou rovněž usilovat o zvýšení blahobytu lidu a přispívat k uskutečnění jeho tužeb, mimo jiné z lepšího vzájemného poznání, pokroku a výsledků dosažených v hospodářské, vědecké, technické, sociální, kulturní a humanitní oblasti. Přijmou opatření k vytvoření příznivých podmínek, za kterých by se tyto výsledky staly přístupnými všem; vezmou rovněž v úvahu zájem všech na zmírnění rozdílů v úrovni hospodářského rozvoje, zvláště rozvojových zemí na celém světě.

Potvrzují, že vládám, institucím, organizacím a lidem připadá odpovídající a pozitivní úloha při dosahování těchto cílů jejich spolupráce.

Při rozšiřování své spolupráce, jak uvedeno shora, budou usilovat o rozvíjení těsnějších vztahů mezi sebou na zlepšené a trvalejší základně ku prospěchu národů.

X. SVĚDOMITÉ PLNĚNÍ ZÁVAZKŮ PODLE MEZINÁRODNÍHO PRÁVA

Zúčastněné státy budou svědomitě plnit své závazky podle mezinárodního práva, a to jak závazky, které vyplývají ze všeobecně uznávaných zásad a norem mezinárodního práva, tak i závazky, které vyplývají ze smluv a jiných dohod v souladu s mezinárodním právem, jejichž jsou smluvními stranami.

1. Kontakty mezi lidmi

Zúčastněné státy,
považující rozvoj kontaktů za důležitý prvek v upevňování přátelských vztahů a důvěry mezi národy,

potvrzující, v souvislosti se svým současným úsilím zlepšovat podmínky v této oblasti, význam, který přikládají humanitárním úvahám,

přejíce si v tomto duchu vynakládat – postupně a pokračováním zmírňování napětí – další úsilí v zájmu dosažení stálého pokroku v této oblasti,

vědomy si toho, že otázky, jež s tím souvisí, musí být řešeny zainteresovanými státy na základě vzájemně přijatelných podmínek,

kladou si za cíl usnadňovat volnější pohyb a kontakty, individuální a kolektivní, soukromé i oficiální mezi osobami, institucemi a organizacemi zúčastněných států a přispívat k řešení humanitárních problémů, které v této oblasti vznikají,

prohlašují, že jsou připraveny učinit za tímto účelem opatření, která považují za potřebná, a v případě potřeby uzavírat mezi sebou dohody nebo ujednání, a vyjadřují svůj záměr přistoupit nyní k uskutečnění následujícího:

A) KONTAKTY A PRAVIDELNÁ SETKÁNÍ NA ZÁKLADĚ RODINNÝCH SVAZKŮ

Zamýšlejíce napomáhat dalšímu rozvoji kontaktů na základě rodinných svazků, zúčastněné státy budou příznivě posuzovat žádosti osob o povolení dočasné cesty do ostatních zúčastněných států, a bude-li o to požádáno, i na pravidelné základně, k návštěvám členů jejich rodin.

Žádosti o krátkodobé cesty za účelem setkání se členy rodin budou posuzovány bez ohledu na to, zda jde o zemí úvodu nebo určení; existující předpisy pro vydání cestovních dokumentů a víz budou aplikovány v tomto duchu. Vystavení a vydání takových dokumentů bude se vyřizovat v únosných časových lhůtách; v případech naléhavé potřeby – jako je vážné onemocnění nebo smrt – budou vyřízeny přednostně. Podniknou takové kroky, které se mohou ukázat nezbytnými pro to, aby se zajistilo, že poplatky za vydání úředních cestovních dokumentů a víz budou úměrné.

Potvrzují, že podání žádosti týkající se kontaktů na základě rodinných svazků nebude mít vliv na změnu práv a povinností žadatele nebo členů jeho rodiny.

B) SPOJOVÁNÍ RODIN

Zúčastněné státy budou v pozitivním a humánním duchu posuzovat žádosti osob, jež se hodlají spojit se členy své rodiny, a budou přitom věnovat zvláštní pozornost žádostem naléhavého charakteru, jako jsou žádosti nemocných nebo přestárých osob.

Tyto žádosti budou posuzovat co možná nejrychleji.

V nutných případech budou snižovat poplatky vybírané v souvislosti s těmito žádostmi, a tak zajišťovat jejich úměrnou výši.

Neuspokojené žádosti o sjednocení rodin mohou být obnoveny na patřičné úrovni a budou opětně projednávány v úměrně krátké době úřady příslušné země pobytu anebo určení; za těchto okolností budou poplatky vybírány pouze v případě uspokojivého vyřízení žádosti.

Osoby, jejichž žádosti o sjednocení rodiny budou uspokojeny, mohou s sebou přivést nebo odeslat předměty domácí nebo osobní potřeby; za tímto účelem budou zúčastněné státy využívat všech možností obsažených v existujících předpisech.

Dokud se členové jedné a téže rodiny nesjednotí, mohou se jejich setkání a styky uskutečňovat v souladu s postupem stanoveným pro styky na základě rodinných svazků.

Zúčastněné státy budou podporovat úsilí společnosti Červeného kříže a Červeného půlměsíce, zaměřené na problematiku spojování rodin.

Potvrzují, že podání žádosti o spojení rodin nebude mít vliv na práva a povinnosti žadatele anebo členů jeho rodiny.

Přijímající zúčastněný stát projeví příslušnou péči o pracovní zařazení osob z jiných zúčastněných států, které přijíždějí do tohoto státu natrvalo v rámci sjednocení rodin s jeho občany, a postará se o to, aby měly stejné možnosti jako jeho vlastní občané, pokud jde o vzdělání, lékařskou pomoc a sociální zabezpečení.

C) SŇATKY MEZI OBČANY RŮZNÝCH STÁTŮ

Zúčastněné státy budou příznivě a na základě humánních hledisek posuzovat žádosti o povolení vycestování nebo vstupu osob, které se rozhodly ke sňatku s občanem jiného zúčastněného státu.

Vystavování a vydávání dokumentů, jichž je zapotřebí ke shora uvedeným účelům a k uzavírání sňatků, bude se uskutečňovat v souladu s ustanoveními přijatými pro spojování rodin.

Při vyřizování žádostí již oddaných manželů z různých zúčastněných států a to, aby jim i nezletilým dětem z jejich manželství bylo umožněno přesídlit do státu, v němž je jeden z nich normálně usazen, budou zúčastněné státy rovněž aplikovat ustanovení přijatá pro spojování rodin.

D) CESTOVÁNÍ Z OSOBNÍCH A PROFESIONÁLNÍCH DŮVODŮ

Zúčastněné státy mají v úmyslu usnadňovat širší cestování svých občanů z osobních a profesionálních důvodů a za tímto účelem hodlají zejména:

- postupně zjednodušovat a pružně vyřizovat formality pro vycestování a vstup;
- usnadňovat předpisy vztahující se na pohyb občanů jiného zúčastněného státu na jejich území s přihlédnutím k požadavkům bezpečnosti.

Budou usilovat o postupné snížení - tam, kde je to nutné - poplatků za víza a úřední cestovní dokumenty.

Mají v úmyslu prozkoumat v případě nutnosti prostředky k zdokonalení dvoustranné praxe konzulárních služeb, včetně právní a konzulární pomoci a - bude-li to potřebné - i uzavření mnohostranných a dvoustranných konzulárních neb jiných příslušných úmluv a dohod.

Potvrzují, že náboženské kulty, instituce a organizace působící v rámci ústav zúčastněných států a jejich představitelé mohou ve sféře své činnosti uskutečňovat mezi sebou kontakty a setkání i vyměňovat si informace.

E) ZLEPŠOVÁNÍ PODMÍNEK PRO TURISMUS NA INDIVIDUÁLNÍ A KOLEKTIVNÍ ZÁKLADNĚ

Zúčastněné státy jsou toho názoru, že turismus přispívá k úplnějšímu poznání života, kultury a dějin druhých zemí, k růstu vzájemného porozumění mezi národy; ke zlepšení kontaktů i k širšímu využití volného času. Mají proto v úmyslu napomáhat rozvoji turismu na individuální i kolektivní základně, majíce při tom na zřeteli zejména:

napomáhat turistickým cestám do svých zemí podporou dosažení příslušných úlev, zjednodušení a urychlení při vyřizování nezbytných formalit vztahujících se k těmto cestám;

rozšiřovat na základě příslušných dohod a úmluv - tam, kde je to nezbytné - spolupráci zaměřenou na rozvoj turismu, majíce zejména na zřeteli z bilaterální-

ho hlediska možné způsoby, jak zvýšit informovanost o cestování do druhých zemí, o přijímání a obsluze turistů i o jiných s tím spojených otázkách společného zájmu.

F) SETKÁNÍ MEZI MLADÝMI LIDMI

Zúčastněné státy mají v úmyslu přispívat k rozvoji kontaktů a výměn mezi mladými lidmi, podporující rozšiřování výměn a kontaktů na krátkodobé či dlouhodobé základně mezi pracující, odborně se připravující anebo studující mládeží prostřednictvím dvoustranných nebo mnohostranných dohod či pravidelných programů ve všech případech, kde se to ukáže možným;

- zkoumání prostřednictvím svých mládežnických organizací možností dohod o formách mnohostranné mládežnické spolupráce;
- dohody nebo pravidelné programy vztahující se k organizování studentských výměn, mezinárodních mládežnických seminářů, kursů odborné přípravy a studia cizích jazyků;
- další rozvoj mládežnické turistiky a poskytování úlev odpovídajících tomuto cíli;
- rozvíjení – tam, kde je to možné – výměn, kontaktů a spolupráce na dvoustranné a mnohostranné základně mezi jejich organizacemi, představujícími široký okruh pracující, odborně se připravující a studující mládeže;
- v řadách mládeže vědomí významu dalšího rozvoje vzájemného porozumění, upevňování přátelských vztahů a důvěry mezi národy.

G) SPORT

Za účelem rozšíření existujících styků a spolupráce v oblasti sportu zúčastněné státy budou podporovat vhodné kontakty a výměny, včetně sportovních setkání a soutěží všeho druhu, uskutečňovaných na základě platných mezinárodních pravidel, předpisů a praxe.

H) ROZŠIŘOVÁNÍ KONTAKTŮ

V zájmu dalšího rozvoje kontaktů mezi státními institucemi a nevládními i společenskými organizacemi včetně ženských, zúčastněné státy budou usnadňovat realizaci setkání, jakož i cest delegací, skupin a jednotlivců.